

ALL ABOUT MAROR

Part 1

1. פרשת בא (שמות יב:ח)

וְאָכְלוּ אֶת הַבֶּשֶׂר בְּלִילָה הַזֶּה צְלִי אֵשׁ וּמִצּוֹת עַל מְרִירִים יֹאכְלֶהוּ:

2. פרשת בהעלותך (במדבר ח:יא)

בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם בֵּין הָעֲרֵבִים יַעֲשׂוּ אֹתוֹ עַל מִצּוֹת וּמְרִירִים יֹאכְלֶהוּ:

3. רמב"ן, פ' בא (שם)

ומצות על מרורים יאכלוהו - שיעורו ואכלו את הבשר בלילה הזה צלי אש, ובמצות עם מרורים יאכלוהו. וכן על מצות ומרורים (במדבר ט יא), כמו עם, וכמוהו ויבאו האנשים על הנשים (להלן לה כב)... וילמד הכתוב שאין מצוה במרורים אלא עם אכילת הבשר, אבל המצות חזר וצוה...

ויותר נכון שנאמר כי "ומצות" נמשך למעלה, ואכלו את הבשר ומצות, וחזר וצוה עם מרורים יאכלוהו לבשר הנזכר, והנה צוה באכילת הבשר ובאכילת המצות, ולא צוה באכילת המרורים, רק אמר שיאכלו לבשר עם מרורים, ירמוז שאין במרורים מצוה רק לאכול הבשר עמהם, ובזמן שאין בשר אין במרורים מצוה. וגם אינם מעכבים הבשר, ואם אכל פסח ולא אכל מרורים ידי פסח יצא, כי המצוה בפסח כמו המצוה במצה, כל אחת צוה בפני עצמה:

4. רמב"ם, ספר המצוות מ"ע נ"ו

... ואולי יקשה עלי מקשה ויאמר למה תמנה אכילת פסח מצוה ומרור מצוה אחת ולא תמנה אותם שלש מצות ושתייה אכילת מצוה אכילת מצוה ומרור מצוה ואכילת פסח מצוה, אשיבנו אמנם היות אכילת מצוה מצוה בפני עצמה הוא אמת כמו שנבאר (ע' קנח) וכן אכילת הפסח מצוה בפני עצמה אמת כמו שזכרנו אבל המרור הוא נגרר לאכילת הפסח ואינו נמנה מצוה בפני עצמה. וראיה לדבר, שבשר הפסח יאכל לקיום המצוה יהיה עמו המרור או לא יהיה והמרור לא יאכל אלא עם בשר הפסח לאמרו ית' על מרורים יאכלוהו. ואילו אכל מרור מבלי בשר לא עשה כלום... והראיה הברורה השרש שגזר בו התלמוד והוא אמרם (פסחים קטו א, קכ א) מרור בזמן הזה דרבנן. כי מן התורה אין חובה לאכלו בפני עצמו ואמנם יאכל עם בשר הפסח. והיא ראיה ברורה שהוא מן הדברים הנגררים אחר המצוה, לא שאכילתו מצוה בפני עצמה...

5. גמרא פסחים כח:

נפקא ליה מבערב תאכלו. - ורבי יהודה? - מיבעי ליה לטמא ושהיה בדרך רחוקה. סלקא דעתך אמינא: הואיל ובפסח לא יאכל - מצוה ומרור נמי לא ניכול, קא משמע לן. - ורבי שמעון: טמא ושהיה בדרך רחוקה לא איצטריך קרא, דלא גרע מערל ובן נכר. דכתיב וכל ערל לא יאכל בו - בו הוא אינו אוכל, אבל אוכל הוא במצה ובמרור. - ורבי יהודה: כתיב בהאי, וכתוב בהאי.

ALL ABOUT MAROR

Part 1

6. משנה פסחים לט.

ואלו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח : בחזרת, בתמכא, ובחרחבינא, ובעולשין, ובמרור... ומצטרפין לכזית...

7. רא"ש, פסחים י:כה

יצא ובלבד שלא ישהא בו בין אכילה לחבירתה יותר מכדי אכילת פרס משום דמברך על אכילת מרור צריך שיאכל כזית דאין אכילה בפחות מכזית אבל בירקות הראשונות שמברך עליהן בפה"א בעלמא ואין מזכירין עליהם אכילה אין צריך מהם כזית.

8. משנה ברורה סי' תפ"ו, סק"א

ולענין דינא במצוה דאורייתא כגון במ"ע דאכילת מצה יש להחמיר ולאכול עכ"פ כחצי ביצה [אם לא שהוא חולה וקשה לו לאכול כחצי ביצה יכול לסמוך על הרמב"ם] ולענין מרור וכה"ג שהוא דרבנן יש לסמוך בדיעבד אם אכל כשליש ביצה אך לכתחלה כיון שצריך לברך על המרור נראה דאין להקל בזה אם לא שהוא אדם חלש וקשה לו יכול לסמוך ולאכול רק כשליש וכנ"ל...

9. ביאור הלכה סי' תע"ג, סע' ה' (ד"ה יקח לענה)

... והנה ע"ד מ"ש לעיל בענין מרור אם בעינן שתהא ראויה לאכילה מצאתי כעת בפמ"ג שמסתפק קצת בזה דאולי יוצא במרור אף שאינה ראויה לאכילה ולא ראה דברי הראשונים הנ"ל וגם פשטות הש"ס דבעינן שיהא ניקח בכסף מעשר וכנ"ל...

10. רשב"ם, פסחים קטו:

בלע מרור לא יצא. דבעינן טעם מרור וליכא דמשום הכי קפיד רחמנא למרר את פיו של אוכל זכר לוימררו את חייהם (שם א) כך מצאתי כתוב בכל הספרים ובפ"י ר"ח.

11. רמ"א או"ח סי' תע"א, סע' ב'

ויש נוהגין שלא לאכול חזרת בערב פסח, כדי לאכול מרור לתיאבון (תא"ו נ"ה ח"ג), וכן ביום ראשון של פסח, כדי לאכל בליל שני לתיאבון.

משנה ברורה (שם, ס"ק ט"ו) – מרור לתיאבון - ואין למנהג זה טעם [אחרונים] :